

REDACTIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM)

ABONAMENTUL
Anul Austro-Ungaria:
1 an fl. 10; pe 1/2
an fl. 5; pe 1/4 de an
2.50; pe 1 lună fl. 1.

De Duminică pe
an fl. 2.—

De România și străinătate:
pe an 40 franci.

Manuscrise nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM)

INSERȚIUNILE:

ae 1 și garmond: prima-dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.;
a treia-oară 4 cr. și timbru
de 30 cr. de ficcare publi-
cațiune.

Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

„Misiunea din Brad“.

(g) Așa titlu poartă articolul foaiei guvernamentale (fără perdea) „Aradi Közlöny“, încă în nrul ei de Sâmbăta trecută, 7 c., menit a netezi și a împodobi, cu floricele patriotice de stil, calea excursioniștilor „nemzeti szövegség“-iști către Brad și jur.

Zicea oficiosul, că se due pentru a răspândi

„hazafiaság, humanizmus și frățească înțelegere laolaltă... pe terenul cultural... prin pornirea unificată spre în aceeași direcție a forțelor susținătoare de stat“.

I mai dă excursiunii patrioților aradani la Auszterweil Arpad și Deutsch Lehel numele de

„drumul apostolilor, umblători în serviciul religiunii de patriotism, a iubirei de aproape, a jertfiei și a civilizației“.

Destul, nu-i așa? stimaților cetitori, chiar numai și pentru a pufni de ris, căci altă impresie ori emoțiune nu produc elucubrațiunile fițiței; destul, căci în tot productul ei nu e decât rumegarea cu respirațiune și esha-lațiune de gazuri nesănătoase a fra-selor îndrugate de mai sus. Spre deplina edificare însă, li mai facem oficiosului reclamă și cinste — bine înțeles presupunând, că cetitorii nostri nu se vor supăra pentru punerea la probă a pacienței lor binevoitoare nouă — reproducând vorbe late din sfârșitul articolului său, anume:

„Venim în numele dragostei, pentru-ca, asigurând buna înțelegere printre concetățenii nostri de diferite buze, și spriginindu-ne unii pe alții, să grijim de cel slab și să învățăm pe cel nestiutor. Cu cât mai curând ne vom înțelege, cu atât mai iute și mai sigur vom ajunge la țintă“...

Ear' ce fel și care le este țintă apostolilor la Varjassy, Ohrenschmalz, Magenduft... etc., în frunte cu „stimabilul“ rector magnific Herczegh din Budapesta, ni-o zice tot phanerogamus bánffyanus (spec. Aradensis), în nrul de Marți, 10 c., în darea lui de seamă despre excursiunea. Zice că s'au dus acolo pentru a fi martori: cum se zidește biserica maghiarimei în ținutul, unde copilul de țită care începe a vorbi, nu vorba maghiară o pronunță mai întâiu“.

Ceva mai la vale trimbițează gălăgios că: „országos nemzeti szövegség și-a desfășurat stindardul“... „aproape de locul acela, unde“... „doarme somnul vecinic faimosul tribun Iancu Avram, și-a prins rădăcini învățate spiritul național maghiar“...

Fițița aradană guvernamentală nu-și de seamă, sau mai bine zis nu vrea să-și dea seamă de confuzia și întortochiarea spuselor ei de Sâmbăta și de Marți.

Cam în această ordine (?) de idei și de gândire jidano-maghiară, căpătușită cu bizantinism au fost ținute toate elucubrațiunile patrioților pronunțate pe timpul excursiunii de Duminică, al umblăturii „apostolilor“ de sub conducerea lui Herczegh Mihály, faimosul rector al universității din Budapesta și presidentul „Országos Nemzeti Szövegség“-ului.

Și eacă ne ajunși până la acest personagi extrem de ridicol; ridicol în mai multe direcții și privințe: pentru ignoranța sa crassă în ale propriei sale științe (?), istoria și jurisprudența; pentru că la bătrânețe suferă de grandomanie bolnavicioasă de a mântui el, s'ermănușul, patria de agitatori și trădători de patrie naționaliști; ridicol, pentru-că la bătrânețe și greșește cariera: în loc se șadă frumusețea în cabinetul său, cum se cuvine vârstei și poziției sale de rector, să se ocupe cu știință, să se tot perfecționeze în ea, să și-o completeze, căci, zău! mare gol observă lumea în rezervoarul său științific, înloc, zic, de a face acestea, se apucă nenorocitul să facă politică și încă ce politică, la care nu se pricepe absolut nimic! Ridicol pentru-că de dragul acestei cariere greșită s'a făcut ziarist prost, tare prost, umplând coloanele foilor jidano-maghiare cu niște produse colosale prin hăbăucimea lor, de care pișcherii jidani de pe la redacțiile rid cu hohot de se prăpădesc, dar' il lasă pe naivul „om al științei“ să și mai vadă îndeplinită pofta senilă nefrească, știind bine, că și diu slăbiciunea lui vor pute trage profit.

Și un astfelu de moft de Herczeg, zis și Mihály, ear' din grația lui Wlassics poreclit și rector magnificus, și-se duce cu apostolii lui la Hünnersteig (Haragos) din Budapesta și Arad, și-se duce să sădească printre brazii lui Buteanu și gorunii lui Horea, sub cari odihnește Iancu, cu toți vitejii lor, și-se duce, zic, să sădească printre brazii și gorunii uriași buruiana otrăvitoare, puturoasă a maghiarismului!; — să „zidească biserica maghiarimii în acel ținut, unde copilul de țită ce începe a vorbi, nu vorba maghiară o pronunță mai întâiu“...

Numai că Herczegh-ul (Mihály) nu o zice așa pe șleau în vorbirea sa „festivă“ (risum teneatis!) rostită în școala ungurească din Baia-de-Criș. Cu toată ignoranța și naivitatea lui ridicolă, are și el atâta minte, că nu o spune tocmai așa de tot pe față; ci o ascunde și el, pe semne la indemnul unor colegi mai puțin naivi de cât el. Dar' spre a se învedera desordinea de idei de care-i pătimeste creerul, ia să vedem unele evaporațiuni ale acestui organ al d-sale:

„Națiunea maghiară nici când n'a urmat față cu naționalitățile, acea intoleranță politică pe care o vedem în procederea statelor străine mai mari“...

Și ignorantul ridicol se provoacă, spre spriginirea evaporațiunii sale, într'adevăr la Franța, Spania, Engli-tera, cum ele au desbrăcat, zice, pe locuitorii de „buzes străine“ de naționalitatea lor. E bine, nu e de compătimit s'ermănușul rector?

Mai îndruga bietul om aceste clișeuri de tot desuchiate:

„Mărturisirile istoriei și legislaturii noastre hotărât contrazic acele insinuații, că Ungaria (Magyarország) s'ar fi făcut vr'odată instrument întru asuprirea naționalităților ce locuiesc aici... Nu există nici un singur paragraf în vreo lege, care s'ar fi atins la noi în mod vătămător (cutare ori cutare naționalitate. Neamul maghiar hegemon (uralgó) a făcut părtaş celelalte naționalități la toate acele drepturi, de care s'au bucurat

cei-ce s'au născut Maghiari. Egala îndreptățire înaintea legilor se trage ca un fir roșu (gura păcătoșului! „R. Fr.“) prin toată întinderea legislaturii noastre — începând dela descălecarea până în ziua de azi.

Ei, ce mai voiți? Mai poftiți ceva dela dl rector? Si omul meu apoi repețește minciunile și expectorațiunile sale, din cuvânt în cuvânt, cum le-a fost scris, în Noemvrie a. tr., ca ziarist, în scrisoarea sa către tinerimea studioasă a celor trei naționalități din Budapesta.

Ear' după această recitație, mai știți de câte ori și pe la câte excursiuni szövegség-iste repețită, eată cum s'a mai aventat moșneagul cu cariera greșită la bătrânețe:

„Contrazicem în mod cât se poate de categoric afirmării, cumcă naționalitățile în Ungaria, ar fi fost vr'odată asuprite, fie azi ori în trecut. Ba din contră, nu există în Europa țară, unde naționalitățile s'ar fi bucurat mai de multe drepturi ca în Ungaria. Și tocmai d'aceia nici nu este în Europa țară, unde naționalitățile s'ar fi învârtosat mai mult și ar fi cutezat a păși înainte cu pretențiuni mai mari față cu unitatea națională și față cu național, ca în Ungaria.

Decât, nici nouă nu ne este ertat a lărgi măcar cât negru sub unghie (adeckă aceste crepturi ale naționalităților, „R. Tr. P.“) față cu statul național. Acest pământ e al nost pământ, noi am alcătuit pe el statul, noi i-am apărât viața, noi i-am eluptat napoi libertatea, a noastră este averea într'insul, a noastră partea covârșitoare a inteligenței“...

„Noi i-am apărât cu trupurile noastre, cu sângerile noastre, contra hordelor tatare, turcești și barbare. (Aici gura păcătoșului nu găsește adevăr).

Ei ce ziceți? Mai poți sta serios de vorba cu un astfel de ignorant ridicol, care își începuse „vorbirea festivă“ cu următoarele cuvinte:

„Nemzeti Szövegség“ are un singur scop: a dezvolta modul de gândire uman;

și apoi ajunge la concluziunile de mai sus. Mai poți discuta cu individul ale cărui creieri sunt așa de desordonăți? N'ar fi oare lucru slab? Nu-i așa că da?

Prin urmare eacă ce zicem:

Domnule Herczegh, nu umbla după mofturi, nici după potcoave de cai morți; scoate-ți din cap gârgăunii verzi. Nu e de puterea și știința d-tale nici a „apostolilor“ d-tale de a sădi printre brazii și gorunii românești, ori unde ar sta ei, neclintiți, buruiana cea otrăvitoare și puturoasă.

O să vezi, că nu numai veți păți rușine cu toții dar' zău, vă veți și părli. Așa ne va ajuta Dumnezeu!

3/15 Maiu.

„Tribuna“ publică la locul prim un Apel pentru serbarea de 3/15 Maiu, iscălit de Dni: Dr. Ioan Rațiu, George Pop de Băsești, Iuliu Coroianu, Dionisiu Vaida, Dr. Teodor Mihali, Rubin Patîța, și Dr. D. Ciuta.

Apelul, după o privire istorică asupra evenimentelor dela 1848, concludă în următoarele:

„Astăzi, când orizontul nostru s'a întunecat așa pe spăimântător, ziua de 3/15 Maiu 1848 ne apare într'o lumină sfântă, pe care trebuie să o luăm cu atât mai virtos de călăuză a pașilor nostri, că ea este lumină aprinsă de neamul nostru în cele mai critice timpuri. La razele ei s'a arătat lumii, că suntem, că voim să fim și că vrednici de a fi suntem.

„La razele acestei lumini vedem pilde mărețe de abnegațiune pentru neam, de eroism pentru dreptate și de martiriu pentru naționalitate și libertate.

„La lumina acestei zile vedem cel mai strălucit exemplu de unire între frați și de legătură tare între popor, dela opincă până la vladică, pentru apărarea celor mai scumpe comori ale existenței noastre naționale.

„Și astăzi — când aceleși comori ne sunt mai amenințate și mai atacate decât ori-când înainte; astăzi când căile funeste prevăzute cu fior de părinții nostri, sunt bătucite deja de contrarii nosri, și când toate mijloacele puterii și toate apucăturile vicleniei sunt puse în aplicare contra existenței și ființei noastre naționale. și când împrejurările reclamă cu adevărat toate puterile vii ale națiunii la solidară lucrare de apărare, — astăzi mai mult ca ori-când altă-dată ni-se cere ca să urmăm exemplele strălucite ale părinților nostri dela 1848.

„Eată de ce ne ridicăm glasul, ca să apelăm, cu toată căldura, la toată suflarea românească, ca să se gătească cu tot sufletul și cu tot zelul de celebrarea în mod vrednic, după-cum se cuvine unui popor conștiu, memoria măreței zile de 3/15 Maiu.

„Dar nu numai glasul nostru vă cere acest lucru, îl cere și pretinde glasul timpului în care se aniversază pretutindenea cu pompă și solemnitate epecaul aa al libertății popoarelor; îl cere și-l pretinde glasul ce esc din mormintele părinților nostri, cari au sângerat sub săbiile dușmanilor, ori s'au stins în furcile lor sub cele mai crude chinuri; îl cere și-l reclamă pietatea ce datorim trecutului nostru, respectul ce datorim demnității noastre de popor și credința ce o punem în viitorul poporului nostru.

„Să dovidim, frați Români, că una suntem în credințe, sentimente și aspirațiuni cu vrednicii nostri părinți și să serbăm cu toată solemnitatea posibilă ziua de 3/15 Maiu!

„Să arătăm lumii, că ținem la neamul nostru, și că hotărâți suntem a nu ne da naționalitatea noastră odată cu capul!

„In fața lui Dumnezeu și a lumii întregi să dovidim, că ținem neclintit la jurământul sfânt al celor 40.000 Români și acolo în Blaj să o arătăm aceasta franc și deschis, ca și părinții nostri.

„Să mergem acolo ca să reinviem forțele sufletului nostru și celebrând solemn memoria celei mai mari adunări a poporului românesc să ne întărim bărbăția și hotărârea la luptă pentru aceleși sfinte drepturi și atunci putem fi siguri că vom învinge“.

Ungurii în parlamentul austriac. În cele două de pe urmă ședințe ale intreruptei sesiuni a parlamentului din Viena, deputații socialiști au cerut suspendarea pe câteva luni a taxelor vamale asupra grânelor ce intră în monarhie din străinătate, în convingere, unii sinceră, alții (socialiștii Ovrei) prefăcută, că printr'o astfel de măsură va scăde prețul cel exorbitant de mare al cerealelor și prin urmare și al pâinei.

Se încinse o discuție lungă și aprinsă asupra acestei propuneri, în care deputații celorlalte partide însă au vorbit în contra propunerii, pătrunzând cu toții bine, că din suspendarea taxelor vamale ar profita numai speculanții cu grâne Ovrei; ear' nici prețul bucatelor nici acela al pâinei n'ar scădea deloc.

În decursul discuției, mulți oratori, printre cari și unii socialiști (poloni), ear' mai ales creștini-socialiști s'au năpustit earăși în mod cât se poate de inversunat și în expresiuni din cele mai neîndurate în contra Ungurilor, accentuând, că nu voesc a avea nimic comun cu „betyár-ii“. Nu credem de lipsă a reproduce aceste năpustiri, căci pe de o parte ne sunt cunoscute din trecut, ear' pe de alta, vor curge ele și mai cu duimul când va veni treaba la adeckă.

Ministrul comerțului Dr. Bärenreither, voină însă, la stăruința mai multora, a vedea pă-

rerea guvernului maghiar a zis, că se a-dresase, încă înainte de a se fi făcut propunerea suspomenită, către cabinetul un-gar cu întrebarea, că oare cum consideră el chestiunea. Pe lângă aceea mai trimisese la Budapesta și pe un secretar din minist-terialul său, pentru ași preschimba vederile.

Guvernul unguresc a refuzat net, atât prin scris cât și față cu trimisul.

Corespondentul din Budapesta al lui „N. Fr. Presse”, relatând ziarului său despre rezultatul acestor pertractări, scrie între altele:

„Ziarele, cari se împotrivesc sus-pendării taxelor vamale asupra gră-nelor, expun, că chiar dacă n'ar fi alt motiv pentru respingerea propu-nerii, ceea-ce ar trebui negreșit să facă pe guvernul unguresc a refusa ori-ce fel de cerință din partea Austriacilor, este ura cea învăpăiată contra Ungariei, ce isbucnește la ori-ce ocazie în Austria, precum și atacurile revoltătoare ce s'au continuat în ședința parlamentu-lui austriac de ieri, și pe cari presidentul camerei le-a lăsat fără nici o observație“.

Tot dovezi și ear' dovezi de dragoste, de care se bucură heghemonii nostri în-gâmfați.

Stările din Austria.

II.

Pentru a nu fi împedecați în ex-puncerile noastre prin intercalări mai întinse din declarațiunea contelui Thun, o dăm așa, cum am extras-o în părțile ei esențiale, precum ur-mează:

Raporturile de limbă au ajuns a fi de cea mai mare importanță; ba cum dovedește momentul de față, au devenit chiar peatra unghiulară a desvoltării politice... Eu țin firm, că chestiunea limbilor trebuie să se rezolve printr'o lege. Aceasta este o mare problemă, care se poate rezolvi bine și în mod statornic numai cu conlucrarea tuturor factorilor.

E vorba, ca prin această muncă să se liniștească furtuna națională.

Salut deci instituirea unei comisii pentru regularea chestiunii limbilor și promit că guvernul va colabora cu toată se-riositatea la tratările acestei comisii. În această comisie se vor trata toate întrebă-ri de limbă, căci de fapt n'avem de a face numai cu o chestiune de limbă, ci cu un

întreg complex de chestiuni de limbă, cari sunt tratate deosebit după conceptele geografice după sfera oficială, așa pute zice, pentru care sunt menite. Vor fi deci de lipsă di-ferite legi, trebuie să aibă în vedere și com-petența legislației imperiale și a legisla-ției dietelor provinciale și dreptul de or-donanță al guvernului. Mai trebuie, ca co-misia să se ocupe și de stabilirea princi-pielor pentru un șir de întrebări, cari mișcă sentimentul național fără a privi direct ces-tiunea de limbă.

Cele mai necesare principii pentru scu-tirea minorităților în diferitele țeri și ținu-turi, și anumite chestiuni ce privesc regu-larea afacerilor școlare, asemenea nu vor putea fi trecute cu vederea. Nu cu o for-mulă simplă, ci numai printr'o muncă se-riooasă prin firma intențiune de a ajunge la o înțelegere se pot dobândi fructele salu-tare pentru scutul diferitelor națiuni și pen-tru binele totalității. Înțelegerea asupra prin-cipiilor celor mai de căpetenie trebuie să pre-meargă codificării, căci ar fi o mare eroare a crede, că chestiunea de limbă s'ar pute regula printr'o lege, care fiind votată de majoritate, poate să întimpine rezistența tare a minorității.

Ținta guvernului e de a se crea o lege, ca să fie mai bună ca ordonanțele și sta-bilă, deși nu tocmai o dogmă pentru toate timpurile. Comisiunea să fie terenul pe care sa se întâlnească toate partidele în nisuița de a crea ceva pozitiv și de a afla formula legală pentru chestiunea limbilor atât de controversată. Guvernul ar dori, ca aceasta comisiune să fie permanentă, ca amănările Reichsrathului să nu fie cauză de trăgănare. Înainte de a procedea guvernul din propria inițiativă la regularea chestiunii de limbă, trebuie să fi făcut serioase încercări de a stabili o înțelegere asupra ei, ce se poate ajunge prin bunăvoință.

Ordonanțele din 5 Aprilie 1897 au fost desființate; ele n'au răspuns relațiilor fapt-ice ale țării. Și eu țin tare la principiul dreptului despre deplina egală îndreptățire a limbilor. Ordonanțele existente (ale lui Gautsch) corăspund mai mult relațiilor faptice, dar' și ele pot fi desființate, îndată-ce vor fi aduse legi mai bune...

Să lucrăm la soluția chestiunii limbilor, dar' să ne îngrijim tot-odată pentru toate trebuințele statului și a populațiunii lui pe te-renul vieții economice și culturale.

Cercuri largi ale populațiunii așteaptă dela parlament o muncă roditoare. Să nu amăgim această speranță, să nu se creadă cumva, că camera există, dar' nu e capa-bilă de-o muncă pozitivă. Trebuie să facem, ca lumea earăși să aibă încredere în pa-rlament. Aceasta se poate face numai prin-tr'o muncă pozitivă. (Prade, din partidul

național-german intrerupe: respingerea pac-tului cu Ungaria!) La această muncă co-mună invit onor. camera. Pe când alte state progesează, noi stagnăm, trece tim-pul scump fără de folos și nefolosit. Să ne reculegem, prezentul și viitorul ne vor mulțumi.

Măcelul dela Boca.

Am relatat, după foile din Buda-pesta, casul întâmplat în comuna Boca (comitatul Torontalului) în ziua de 1 Mai, de când cu așa zisa de-monstrație socialistă. Fie-care om care cetea acea scurtă povestire a întâmplării, putea să creadă, că e a-deverată, obiectivă, așa de îndemă-natic era stilisată. Și totuși, vedeți, și asta a fost numai o apucătură ji-dovească, pentru a ascunde adevărul adevărat. Căci, eacă ce-i scrie lui „Alkotmány“ corespondentul ei din părțile acelea:

„Tot ceea-ce au adus foile jidane din Budapesta pe basa celor scrise de foaia „Torontal“, subvenționată de către fișpan, despre măcelul dela Boca, este, dela ince-put până la capăt, o întortochiare revoltă-toare a adevăratei stări a lucrurilor. De oare-ce și pe „Alkotmány“ l-a sedus ace-ste informațiuni, eșite din mâni jidovești, dați-mi voie, d-le redactor... etc.

Trecând peste pregătirile muncito-rilor de câmp pentru manifestațiune și când în ziua însuși stând pe ulițe, gendarmii le cerură „steagul roșu“, muncitorii au zis:

Nu-l dăm, de oare-ce noi voim să facem numai o manifestație pacinică“, răspun-seră.

N'aveau în mână nici băta nici alt in-strument. E minciună tendențioasă, că ar fi aruncat asupra gendarmilor sau asupra ori-și-cui cu petri ori cu petriș, căci... la Boca nici nu se găsesc deloc, ceea-ce o știe și „Torontal“...

La trei detunături au căzut 3 morți; pu-șcături în total au fost 14; până astăzi s'au constatat 17 răniți, fiecare pușcătură a putut lovi 3—4 oameni, căci despre mulți răniți nu se știe, de oare-ce s'au refugiat acasă. Până azi au murit 6 oameni și încă 6—8 se sbat cu moartea. Cea mai mare parte a rănilor sunt pe părțile din spate ale corpurilor. Nici un singur gendarm nu e rănit...

După spusele gendarmilor, porunca dată lor sună: „a lua cu ori-ce preț steagul

roșu“... Totul n'a fost altceva decât un măcel obișnuit din partea gendarmilor, și vtrăsit asupra poporului pacinic...

Poporul nu e de vină întru nimic; con-tra lui nu se va putea aduce nimic ca motiv de acuzare. Dintre răniți, numai 3—4 sunt socialiști, ceilalți sunt toți din-tre cei cari stăteau acolo numai din curio-sitate; mai ales însă Croații și Sârbii ne-meși nu fac parte din socialiști; pe când Maghiarii aproape toți sunt socialiști...

Caracteristic privitor la Barăth János, care aștepta cu flegmă moartea sa, este că zicea, că peste câteva ore va apărea înaintea judecătoriei lui Dumnezeu, dar' n'a știut că Pfeiffer (conducătorul socialiș-tilor) e Ovreiu. De ce nu lămuresc poporul despre asta. Dar' miseria, nevoia cea mare împinge poporul să se jeluască și să demon-treze. Trebuie să observ că la noi, în Boca anul trecut n'a fost deloc recoltă; prețul v-nui sac cu făină (1/2 metru cubic) este de 16 florini; dar' și asta e prost, de oare-ce este amestecat cu ovăș. Morile exploatează nevoia.

Minciună este, de a afirma, că poporul ar fi zis, că: „astăzi ne vom spăla mâinile în sânge și vom omori pe cei cu pantalo-ni“. Să știe bine „Torontal“, că la Boca, afară de notar și câțiva meseriași, nu sunt deloc, pantalonos“-i.

Croații și ei sunt numai niște „boesko-roș“-i, mai săraci decât țeranii maghiari ori sârbi...

Socialismul agrar îl fac nu numai Pfeiffer cu jidanii săi, ci și parlamen-tul maghiar, cu miniștri cu tot. Parlamentul de aceea, fiind-că de 30 de ani a neglijat cu totul inte-resele proprietarilor mici, pe când pe negustorii jidani îi răsfăță...

Păziți-vă deci de a da ceva pe ziarele jidano-maghiare, chiar când Vi-se pare că scriu „obiectiv“. Dați-le drumul, nu nu le mai abonați“ căci altfel le spriginiți numai traiv bun și cum. Nu mai cheltuiți pe ele, că nu vă veți lumina deloc după minciunile lor perfide.

Desbaterile

în parlamentul maghiar

asupra proiectului de lege despre întregirea venitelor preoților necatolici.

Ședința dela 22 Aprilie.

Lukatos (independent) zice între altele: Scopul proiectului este să lege preoților mâinile în timpul alegerilor, deoarece-ce Banffy își închipuește, că pe calea aceasta îl vor

Police Verso

ROMAN
de

Alexej Alexejevits Lugovoi

(Urmare)

III.

— Pablo, Pablo, să plecăm acasă. Scum-pul, iubitul meu frate, vină să mergem de aici!

Privește cu atențiune la sora lui, dar' încă nu se poate hotărî.

— Uite, Pablo, tu ești bolnav, — renunță definitiv și vină să mergem de aici!

— A renunța... a pleca -- aceasta în-seamnă fiasco deplin. Trist început al ca-rierii de glorie... Ear' în cap ca și cum i-ar bate niște ciocane. Da, va pleca, nu va cânta acestor idioți... dar' cel puțin ar trebui să-i audă odată vocea — las' să știe ei, că ce mare artist au pierdut prin el... Ar fi mai mare glorie pentru dînsul, dacă ar părăsi ca învingătorul câmpul de luptă.

— Inez, dă-mi apă... mi-e rău, leșin... voesc să beau.

Intr'acestea impresariul, care își încheiase pertractările cu publicul, se apropie de Monegro, cu o reverențioasă închinare și șoptește câteva cuvinte liniștitoare și îl roagă să: pășiască pe scenă încă odată.

— Nu, per amorem dei, să nu o faci! zice Inez cu voce tremurătoare, în timp ce cu priviri rugătoare privește acuși la fra-tele ei, acuși la impresariul. — Pablo e bolnav, ear' publicul o preocupat față de dînsul... Nu, nu, te rog, pe ceriuri, nu cânta, Pablo!

— Carissimi amici! Eu vreau, ca dta, signor Monegro, să seceri triumf. Voia rea a publicului a trecut deja, acum te va as-culta în liniște, ear' ariei principale i pro-mit succes sgomotos. Crede-mă...

— Dar' dta ai putut doar' s'o știi aceasta înainte! Încearcă Monegro să replice.

— Te-am și făcut doar' atent de la in-ceput deja, că trebuie să dai pept cu sim-patia, cu care publicul acopere pe favoritul său, renumitul Bünemann, și cu indiferen-tismul pe care fie-care! i va arăta față de dta, cântărețul ce stă la începutul carierei sale. Ori crezi doară, că Bünemann a cucerit grația publicului eacășa numai, din o lovitură? Se întâmplă, nu-i vorbă, că începători no-rocosi deja la prima lor pășire pe scenă seceră succese sgomotoase, în cele mai multe casuri însă există exemple pentru contrariul. Crede-mi mie, nu zadarnic sunt de douăzeci de ani impresariu, nu zadar-nic am rătăcit prin toate orașele mai mari ale Europei: cunosc firea publicului. Acuși

e indiferent, rece și îndărătnic, acuși erumpe apoi din el entuziasmul — veritabil sfinți pen-tru cântărețul începătoriu. Omul nu poate ști nici-când, că în ce chip îl întimpină și cum va tracta cu el. Numai un lucru e si-gur: că publicul tămăiază moda, aceasta pentru el adese-ori suplinește critica, gustul și priceperea. Până acum Bünemann a fost aici la modă, și simpatia generală încă și acum e pe partea lui. Răpește dta publi-cul — ești capabil s'o faci — și atunci toți vor trece pe partea dtale. Încearcă să în-vingi! Dacă nu o faci, atunci publicul mer-gând spre casă poate că te va compătimi pentru fiascul îndurat, dar' aici, pe scenă, în lupta pentru lauri, mulțimea nu cunoaște milă, nu cunoaște cruțare. Nu-i pasă nici de rang, nici de merite, aplaudază învingăto-riului, ear' pe învinsul îl persiflează. Cu-ragiul! Eu sunt convins, că al dtale va fi triumful. Se începe deja larma în parter, publicul e impacient. Să mergem, înainte, iute!

— Dar' nu s'ar pute oare amăna repre-sentațiunea pe altă-dată? intervine timidă Inez.

— Acum, ori nici-odată, se îndărătnicește impresariul. — Nici un minut nu putem întârzia. Boala dtale e chiar numai nervo-sitate! De altcum adus'am eu pe scenă cân-

tăreți și cântărețe cu capul legat, cari apoi totuși au secerat succese colosale. Bea un păhar de apă, ș'apoi înainte! Dispon să ri-dice cortina și apoi voiu ave eu de grija, ca claque-ul să opereze strașnic la finea ac-tului.

— Fie deci, merg. Dar' nici un fel de succes artificial nu-mi trebuie. Vreau să știu, ori de publicului plac, ori apoi... Eu voesc! Și acum poți deja dispune să ridice cor-tina.

Pablo stă de nou pe scenă. În tăcere ca de moarte și cântă duetul, cântăreți vin și se duc pe scenă, acuși e earăși singur cu aceasta pistriță mulțime ca și un fel de sfînx.

Un fel de antipatie se naște în el față cu acești oameni, cari vor hotărî eventual asupra viitoarei sale sorți. Acolo stă, în fața amenințătoarei cete a judecătorilor săi, cari cine știe! — poate că sentință de moarte vor rosti asupra dînsului. El numai inima lor a voit s'o cuceriască, și acum ca crimi-nalul, se presintă înaintea lor ca un con-damnat. Oh, succesele secerate pe scena teatrală cât de mult seamănă cu mila cer-șitorului!

(Va urma.)

asta mai puțin alegeții. Acest proiect este un bacșis pentru cei ce au sprijinit reformele politice-bisericești. El e un bulz de miere, de care însă este acățată unghița, dar aceasta o vor ști preoții numai când va sosi timpul alegeților.

Kalmán (din partida populară). Se zice, că acest proiect e nou. Nu e nou. Intreg spiritul și fle care rënd din el e tot atât de vechiu, ca și lupta vicleniei, minciunii și blăstămăției în contra adevăratei religiozități. Prin acest proiect earăși se pune o sarcină asupra oamenilor sëraci, căci banii pentru întreținerea salariilor se vor plăti din contribuțiile publice, pe când ar trebui să se plătească din darea pentru burse. Sfrîștește strigând: *Trăească Ungaria creștină și peară trănă liberală în anul al 31-lea al vieții sale!*

F. Transchenfels (Sas), răspunzând lui Pulszky se roagă de cameră să nu considere drept grandomania, că atunci, când poporul sășesc vede periclitată autonomia bisericeii sale, nu primește ajutor. Din cauza aceasta n'a cerut ajutor nici din sutele de mii menite pentru școalele medii. Da, biserica sășescă este biserică deosebită, este biserică autonomă încă din 1557, când s'a organizat prima-oară, ear nu numai district bisericesc, cum afirmă Pulszky. Nu numai dezvoltare istorică, ci și legea uniunii din 1848 a recunoscut autonomia bisericeii sășeci. Bisericile evanghelice maghiare din Ardeal au fost dela început biserici integrante ale bisericeii evanghelice aug. din Ardeal, dar s'au despărțit de ea. Nu limba maghiară a cauzat despărțirea, căci doară și acum se află în stinul acelei bisericeii comune bisericești maghiare, ci agitațiunea.

Deputatul Pulszky a mai zis, că inteligența și conducătorii seduc poporul. Acusațiunea aceasta poate că se refere la noi la deputații sași. *Fie-mi permis a mă pronunța însă la aparițiunea din trecutul apropiat, când partida liberală în marea ei crisă a fost mântuită numai de deputații sași prin aceea că s'au ținut de cuvânt....*

Olay: *Îndată ce-ți căpeta ceva, veți fi același cari ați mai fost (Iaritate).*

Fr. Buzath (din partida populară): „Va sosi un timp, când inșiși protestanții vor pretinde cu mai multă înverșunare revizuirea legilor politice-bisericești.... Jidani nu sunt organizați bisericești și că rabineții jidani „făcători de minuni“ urmează o politică internațională.... Guvernul e puternic față cu toți, numai față cu Jidani nu. Cu aceasta s'a terminat desbaterea generală. Au mai urmat vorbirile de încheiere și apoi s'a trecut la desbaterea pe paginografi.

1848.

9 Maiu,

Cluj

„Intăritarea crește în toate părțile; toate jurnalele maghiare sunt pline de amenințări. Un patriot maghiar se adresează către Români provocându-i, ca în adunarea națională dela Blaj să nu facă altceva, decât să primească uniunea cu Ungaria fără condițiune... și să nu mai umble cerënd și o a patra naționalitate, căci prin aceea ar strica mult uniunii și în cazul acesta toate relele provenitoare d'aci s'ar sparge în capul Românilor. (Gaz. de Trans).“

10 Maiu,

Pesta

Palatinul Stefan a trimis lui Jellachich ordin contrasignat de ministrul de interne Semere, în care i demândă să desființeze tribunalele statariale și să nu mai dispună nimic din propriul său îndemn, fiind-că din-uni, palatinul, este numit din partea regelui ca comisariu cu deplină putere asupra Croației. Totodată i demândă să-și revoace circulariul trimis autorităților croate, și despre aceasta să-i facă raport în termen de trei zile.

Tinerimea universitară a făcut comandamentul de corp Lederer un șari-vari. Locotenentii Lippe și Cerini însă au eșit cu mili-

ție asupra demonstrațiilor și i-au alungat până dincolo de Dunăre, în Pesta. Vreodouăzeci de inși dintră gălăgioșii demonstrații au primit răniri grave.

NOUȚĂȚI

Arad, 11 Mai u. 1898.

Din modestie — datorie plăcută. Raportul nostru despre producțiunea meserieșilor aradani, întemplantă în 12/24 Aprilie, a fost, o mărturisim sincer, necomplet, dar nu din vina noastră, ci din cauza modestiei persoanelor, care, avënd, tocmai ei, parte însemnată la reușita seratei dela „Crucea albă“, par-că înfradins se ascuseră sub acoperișul modestiei, pentru a nu le pronunța cu acel privilegiu numele. Meserieșii noștri însă, în conștiința și recunoștința lor curată, nu voesc să știe și să recunoască această modestie. De aceea ne-au pus în pozițiunea datoriei plăcute scoțënd, deși întârziat — nu din vina noastră, nici a oricărui alte persoane — la iveală meritele, ce și-le au câștigat pentru rezultatul strălucit al producțiunei în primul rënd mult stimulat prezident al „Asociațiunei meserieșilor“ di advocat Petru Trușia, care ca totdeauna, așa și de astă-dată și-a pus timpul și rîvna sa întru isbutirea seratei, arangeate de cei în al căror serviciu d-sa găsește implinirea ambiției sale celei mai nobile. Ear' vice-președ. „Asociațiunei meserieșilor“, dl inv. Iosif Moldovanu, a fost acela, care necruțënd timp nici oboseală și-a pus toată străduința peste zilele și sêrile târziu atât ca regisor la piesa teatrală, el singur, precum și ca instructor împreună cu colegul seu dl Stefu; întru a învăța pe harnicii noștri diletanți teatrali cântările grele din piesa lui Alexandru.

Mulțumim deci dragilor noștri meserieși, că ni-au oferit privilegiu de a-ne îndeplini plăcută datorință isvorită din modestia stimatului lor domn prezident și vice-preșident. Și prin aceasta credem, că am pus capăt tuturor comentariilor absolut greșite, răspândite despre defectuositatea raportului nostru.

Desmînțire la tãmbãleul din Brad. Earăși i-am prins pe ziarisții aradani, faneroidani și cripto-jidani, cu ocaua cea mică, adevă în flagrant delict de minciună nerușinată. Dl protopop Groza, care se află și astăzi în Arad, desminte în modul cel mai categoric toată povestirea patriotică despre primirea excursioniștilor la gara Halmagiului, de cătră preoții români, chiar în frunte cu dl protopop. Nici D-sa, nici vr'un alt preot român n'a asistat la primire; totul se reduce la împregiurarea, că un preot se afla din întemplantare la gară venind acolo pentru un transport ce-i sosise. — Ear' încât privește „mulțimea țeranilor“ și asta e minciună, căci n'au fost decât câțiva curioși, mai mult femei cu copii, pe cari i-a ademenit fibrul Lengyel cu niște vorbe late, că „o sê vie dl ministru“ și va aduce bunătăți grozave, marea cu sarea etc.

Apoi sê mai dai ceva pe spusele fițucilor aradane.

Cununie. De Duminecă începënd inteligența română din Arad s'a sporit cu o tineră părechie. Dl advocat Dr. Ioan Nemet și-a sêrbat adevă acum Duminecă cununia cu domnișoara Iovanca Pavlović din Pãncota. Nași au fost dl Dr. Teodor Popescu și soția sa.

Dorim tinerii părechi vieată îndelungată și fericită.

Moștenitorii tronului român la Moscva. După cum se scrie din Petersburg, țarul Nicolae și nevasta-sa în August vor merge la Moscva, spre a fi de față la desvelirea monumentului țarului Alexandru II. și la punerea petrei fundamentale pentru mo-

numentul țarului Alexandu III. Cu această ocaziune vor călători la Petersburg: prințul de Wales, moștenitorul tronului englez, cu nevastă-sa, moștenitorii tronului român, prințul Ferdinand cu nevastă-sa, și principele Ferdinand al Bulgariei cu nevastă-sa.

Scopul vizitei principelui Ferdinand al Bulgariei, după cum se vorbește, e să presinte pe prințul Boris nașului său, țarului.

Din siluirea maghiarisării. Direcțiunea supremă a căilor ferate de stat continuă din gros cu maghiarisarea numelor împiegaților dela căile ferate. În câteva rënduri am luat notiță despre isprăvile acestei siluiri. În ediția de alaltăieri patrioticele eară înregistrează câteva isprăvuri de maghiarisare. Astfel „Bp. H.“ de exemplu zice: „C. F. de St. sunt totdeauna puternică redută a maghiarismului. O vedem aceasta și din ceea-ce C. F. fac în interesul maghiarisării numelor“. Spune apoi cum foaia oficială procură patrioților bucurie prin publicarea câte unei întregi cete de nume maghiarisate, apoi raportează despre maghiarisările făcute acum de curënd, publicate în numărul dela 8 Maiu al foaii oficiale, unde nu mai puțin decât optzeci și trei de nenorociți sînt investiți cu nume maghiare. În aceasta nouă listă de siluiți ocupă tot felul de împiegați ai căilor ferate, dela oficiant până la vigili, și până la servitoriu chiar. Nenorociții sînt îndeosebi de pe liniile ardelenne, fiind între ei și mulți români.

Și când vezi, că furia maghiarisării se năpustește acum și asupra băieților, — te umple scârba! Intre cei optzeci și trei sînt 48 bărbați în vîrstă și 35 băieți.

O boală grozavă în comitatul Cojocnei. După cum se scrie din Cluș ziarelor din Budapesta, în mai multe comune din comitatul Cojocnei s'a ivit periculoasa boală numită pellagra. Medicul comitatens a eșit la fața locului în comunele atacate de boală, ca să iee dispozițiunile de lipsă întru împedecarea lățirii acestei boale contagioase.

Pellagra e o boală istovitoare și provine din nutirea cu mălaiu (cucuruz) încins (stricat).

Decapitat de tren. Din Stockerau vine veste despre o înfiorătoare nenorocire. Alaltăieri în apropiere de Siendorf soldatul Vencislav Srba din nebăgare de seamă a fost călcat de tren retezându-i formal capul. Astfeliu a fost aflat mai în urmă, cu trupul pe șinele căii ferate, ear' capul îi zăcea de parte de trunchiu.

Decapitarea atentatorilor. Se telegrafează din Athena, că Georgis și Karditzi, făptuitorii atentatului în contra regelui Greciei, au fost decapitați alaltăieri dimineța în fortăreața Palamadi.

Congregația comitatului Brașov. Adunarea ordinară de primăvară a reprezentanței comitatului Brașov se va ținea Joi, în 12 Maiu n. c., la 9 oare a. m. în casa Sfaturii.

Adunare populară în favorul votului universal. Sub patronagiul și conducerea deputatului dietal Fr. Sima s'a ținut Duminecă în Budapesta o mare adunare de lucrători socialiști, spre a se pronunța pentru votul universal. Au luat parte la adunare cam 20—25 mii de oameni, fiecare purtând la pept cocardă roșie cu inscripția: *Trăească dreptul votului electoral universal!* Primul orator a fost deputatul Sima. În orația sa deputatul independist pretinde drepturi poporului; are firma credință, că soartea Ungariei viitoare se bazează pe dreptul votului electoral universal; în interesul acestuia trebuie să se facă la Dietă reprezentatiune. Au mai vorbit mulți din ceata social-democraților și din cea a radicalilor, accentuând toți îndreptățirea poporului la

drepturile civice. Adunarea a decurs în ordine și s'a terminat seara la șase ore.

Medic român în Karlsbad. Med. Univ. Dr. Romulus L. Crăciunu, medic clinic în spitalul univers. imp. reg. din Viena (Clinica dlui consilier de curte Prof. Neusser.) Specialist pentru morburile interne. Medic al asociațiunei pentru îngrijirea studenților morboși din Viena Protector: Majestatea Sa Impăratul etc. etc.

Ord. din 1 April—1. Octomvrie dela oarele 6—11 a. m. și 2—5 p. m. în Mühlbadgasse casa „Schwarzes Ross“.

Păziți-vê sănătatea! Tuturor celor-ce sufer de boale de piept, de boală de apă, de mistuire neregulată, dureri de stomac, de reumatism, guturai, dureri de ochi și alte boale lăuntrice, apoi pentru boale de copii, se recomandă cu multă căldură medicamentele Kneippiane.

Se pot căpeta de-adreptul sau prin postă dela farmacia dlui Dr. Iulius Schopper în Oravița (Krassó-Szörény m.)

Catalogul tuturor medicamentelor (leacurilor) cu prețurile lor, se trimite, la cerere, ori-cui gratis și franco din numita apotecă!

ULTIME ȘTIRI

RESBOIUL.

Madrid 10 Maiu.

Aproape în toată țara e proclamată Starea de asediu din cauza turburărilor și a răscoalelor.

În Valencia a fost prinsă o bandă întreagă de republicani, în frunte cu conducătorul lor. Banda, care a fost perfect provăzută cu arme și muniție, purta tricolor.

În Ciudad Real răsculații au distrus toate prăvăliile de consum și boltele de brutari. Din cauza aceasta bântue mare lipsă de pâine.

Washington, 10 Maiu.

Mac Kinley a hotărît, că America va pas-tră insulele Filippine în mod definitiv.

Londra, 10 Maiu.

„Times primește din Madrid știrea, că ministrul-president Sagasta și-a dat demisia.

Madrid, 9 Maiu. Precum vestește o depesă oficioasă din Havana, un încrucișător și un mare torpilor american au încercat a forța canalul de la Cardenas. După un foc de o jumătate de oră, corăbiile spaniole au reușit a sili corăbiile inimice a se re-trage.

Răsvrătiri în Italia.

Roma, 10 Maiu,

Răsvrătirea de eri din Milano a fost adevărată răscoală. Mulțimea revoltată a fost înarmată cu puști de repetiție. Un întreg corp de armată a fost imobilizat contra lor, pușcând mereu asupra lor.

Răsculații și ei pușcau asupra trupelor, ridicau baricade, etc; și din fe-restrile caselor se pușca asupra trupelor. Pe ulițe se întemplantau tot felul de încăerări; la un loc lupta ținu opt oare.

Mănăstirea capucinilor a fost centrul operațiunei răsculaților; soldații au dat adevărată navală asupra ei. Fîind respinși de cei din lăuntru, trupele au început să tragă cu tunuri asupra mănăstirei, pe care au distrus-o cu desăvêșire.

200 morți și 200 răniți au ră-mas pe câmpul de bătăie.

28 de călugări capucini au fost prinși și duși în fiere.

Mulțumită publică.

Cu ocasiunea producțiunii teatrale împreună cu cântări și joc, ținută în Bistra la 20 Februar n. a. e. s'a încassat o sumă de 61 fl. 80 cr. v. a. din care subtrăgându-se eroagațiunile de 22 fl. 80 cr. v. a., rezultă un venit curat de 39 fl. v. a.

Suprasolviri au încurs dela următorii domni: Dr. Zosim Chirtop, avocat în Câmpeni, 4 fl. v. a. Gergel Iosif 2 fl. v. a. Dr. A Șuluț, medic; Alexandru Darabant, jude reg. în pensiune; Alexandru Ivașcu, negustor, Iuliu Suci, Kerzo Kálman, hotelier, și Löwy Zsigmond, câte 1 fl. v. a. Silviu Corcheș, Stefan Paul v. notar și matriculant, Mihail Mihon, croitor, Daniil Ioanette, Csiky Gyula, negustor, Szöke Béla, locotenent de gendarmi, Kovács Gyula, pretor, Petru Pașca, vig. silv. și tutor orf., Gavril Rancea, învățator în Sălciua; Traian Motora, în Câmpeni, și Iuliu Cristian v. notar în Câmpeni, câte 50 cr. Todor Balea, Ilie Goia, și Ioan Dura câte 20 cr., George Risteiu Luca, 10 cr., cărora și pe aceasta cale li-se aduce cea mai ferbinte mulțumită.

Cu toată stîmă:

Alexandru Papiu proș. Romul Marcu cassar. George Bursu controlor.

Editor: Aurel Popovici-Barcianu.

Redactor responsabil: Ioan Ruesu Sirlanu.

Bibliografie.

„Manual de Theologia Morală“ de Dr. Athanasie Mironescu Craioveanu, profesor la universitatea din București. Tipografia „Cărilor bisericesti“.

„Treizeci de ani de domnie ai Regelui Carol I. „Cuvântări și acte. Vol. I. 1866—1880. Volumul I. 1881—1896. Edițiunea Academiei Române. București 1897.

„Biblioteca Noastră“ de sub direcțiunea diui Enea Hodoș profesor în Caransebeș apare în fie care lună.

Numerale apărute până acum sunt: Nr. 1. S. Secula, „Realități și Visări“, novelete. — Nr. 2. Iosif Bălan, „Iancu de Hunyad“, cerc. istorică. — Nr. 3. și 4. G. Coșbuc, „Versuri și Proză“. — Nr. 5. Gr. Alexandrescu, „Fabule alese“. — Nr. 6. N. Macovișteanu, „Dela Sate“, piesă teatrală. — Nr. 7. Zotti Hodoș, „Intocmai!“ comedie. Nr. 8—9 O. G. Lecca, „Istoria Țiganilor“. Nr. 10 E. Hodoș, „Convorbiri pedagogice“. Nr. 11—12 E. Hodoș, „Cântece Bănățene“, cu un răspuns profesorului Dr. G. Weigand.

„Istoria universală“ pentru școalele secundare de Vasile Goldiș, profesor. Volumul III. Evul nou. Editura librăriei Nicolae I. Ciurcu, Brașov. 1897.

„Gramatica Română“ pentru învățământul secundar de Ioan Petran, profesor. Partea II. Sintaxa. Arad. Editura autorului. Se poate căpăta și la administrația „Tribuna Poporului.“

„Abecedar ilustrat“ compus pe baza principiilor pedagogice moderne de învățătorii: Iosif Moldovan, Nic Ștefu, Iuliu Groșorean, Nic. Boscaiu și Petru Vancu. Prețul unui exemplar 20 cr. A se cere la administrațiunea „Trib. Pop“.

„Victoria“

instituit de credit și de economii SOCIETATE PE ACȚII.

Arad, casa proprie, calea Arhiducele Iosif Nr. 2.

Intemeiată la 1887.

Table with 2 columns: Description and Amount. Capital de acții 300.000 fl., Fond de rezervă 100.000, Depuneri 1,000.000, Circulația anuală 15,000.000.

Primește depuneri spre fructificare, după care solvește 5% interese fără privire la termenul de abdicere.

Darea de venit după interese încă o solvește institutul separat.

După starea cassei, depuneri până la fl. 1000 se restituiesc îndată la prezentarea libelului fără abdicere.

Depuneri se pot face și prin postă și se efectuează momentan după sosirea comanda.

112--(4)

Direcțiunea institutului.

Valabil dela 1 Maiu 1898.

MERSUL TRENURILOR

Valabil dela 1 Maiu 1898.

Large table with multiple columns showing train schedules and fares between various stations like Arad, Cluj, Seghedin, and Moneasa. Includes sub-sections for Arad-Budapesta, Arad-Ciaba-Oradea-mare, Seghedin-Arad, and various other routes.